

Елин Пелин

Дядо Божил и дяволът

Дядо Божил спал на сянка под една върба, близо до една стара запустяла воденица. Вечерта се върнал в къщи, навечерял се и седнал на прага да изпуши една лула тютюн.

Добре, ама като бръкнал в джоба за лулата – няма я. Тук лула, там лула – никъде я няма.

– Е – рекъл си дядо Божил, – трябва под върбата да съм я оставил.

Как ще прекара нощта без лулата си! И тръгнал да я търси. Било вече тъмно. Половин месечина светела на небето, ама пусто облаче се пред нея стояло и я затуляло.

Както и да е, дядо Божил пристигнал до върбата и тъкмо се навел да търси лулата си, чул някакъв разговор. Клончетата на върбата пращели. Вдигнал очи нагоре той и що да види – по върбата насядали де що си е дяволи и нещо се разговаряли.

Каква била работата? На тая върба се събирали дяволите и младите разказвали на старите кой какво извършил през деня.

Дядо Божил се послушал. Едно дяволче почнало да разказва:

– Днес аз нищо друго не извърших, само откраднах лулата на дядо Божил, като спеше под тая върба. Утре ще се преправя на дете и ще му я занеса на нивата, като оре, и там ще му откарам един вол, да го изяде вълкът...

– Пази се само да ти не вземе капата – рекъл най-старият дявол, – защото хем роб ще му станеш, хем много тайни ще му изкажеш.

– Леле, боже! – извикал дядо Божил и се прекръстил.

А в това време клоните на върбата припращели и дяволите се разбягали кой накъдето видял. Защото от кръста и от божието име тях ги било страх.

Дядо Божил се впуснал тичешком назад, падал, ставал, пристигнал в къщи блед като мъртвец.

– Какво ти е бре, старче? – попитала го бабата.

А той само се прекръстил и рекъл:

– Каквото има да стане, ще стане!

Рано на другия ден дядо Божил впрегнал воловете си и отишъл на нивата да оре. Изкарал една бразда, две бразди – не върви равно. А той какво – оре, ама очите му се играят насам-нататък – да види откъде ще му дойде злото.

По едно време из храстите изскочило едно момченце с торбичка на рамо.

– Дядо, намерих една луличка, да не е твоя?

Дядо Божил разбрал, че стои лице с лице със самия дявол, и си

рекъл:

– Ще му взема капата, па каквото ще да стане.

Момчето мислило, че старецът не дочува, та викнало по-високо.

– Дядо, намерих една луличка, да не е твоя?

– Я дай да я видя, дядовото – рекъл дядо Божил, – може и моя да е.

Момченцето приближило стареца и му подало лулата. А дядо Божил протегнал ръка, уж да вземе лулата, па дръж – вземал му капата.

И щом му вземал капата, дяволът се показал такъв, какъвто си е, и старецът му видял и рогата, и опашката, и хитрите очи.

– Хванах ли те аз тебе, злия над злите? – засмял се дядо Божил и скрил капата в пазухата си.

Дяволът се примолил, приплакал:

– Дай ми, дядо Божиле, капата!...

– Не, чакай малко. Ще ти дам капата, ама нека ми помогнеш през лятото да пожъна, да повърша. Па и на някои работи да ме научиш, че тогава.

И дядо Божил изпрегнал едина вол да почива, впрегнал дявола на негово място и почнал пак да си оре.

Дяволът станал роб на стареца и му вършел всичката работа. Изорал му нивите, посял ги. Кога дошло лято, покосил ливадите, пожънал нивите, овършал житото.

Той много хитрости правил да си вземе шапката, но старецът сè в пазухата си я носил.

Дошло време да се бере гроздето. Дядо Божил отишъл на лозето, завел и дявола да бере. Обрали гроздето, смачкали го на вино и го преточили. Тогава дядо Божил накарал дявола да очисти линовете и да изхвърли джибрите в реката.

– Какво ще ги хвърлиш – рекъл дяволът – и от тях може да стане нещо.

– Какво? – запитал старецът.

– Дай ми шапката, ще ти кажа.

– Не, ще ми кажеш, че после...

И дяволът научил тогава дядо Божила как да превари джибрите, та да извари от тях ракия.

Когато изварили ракията, дядо Божил сръбнал, харесала му и той похвалил дявола.

На дявола му станало приятно от похвалите и рекъл:

– Хе, колко работи аз още зная!...

– Кажи ми ги – казал дядо Божил, – и аз ще ти дам шапката и ще те

пусна на свобода.

Тогава дяволът му рекъл:

– Сега ще ти кажа още едно нещо, ама ми покажи шапката да я видя.

– Кажи, ще ти я покажа – съгласил се дядо Божил.

Дяволът казал:

– Ако превариш суроватката (водата, която излиза, когато прецеждаш прясното сирене), ще извадиш от нея извара.

– Ха, и това добро – кимнал с глава дядо Божил.

– Сега покажи ми шапката.

Старецът затворил добре вратата, бръкнал в пазуха и извадил шапката. Дяволът скочил, дръпнал шапката, турнал я на главата си, уловил се за дима над огнището и изскочил през комина.

Като излязъл на покрива, извикал през комина:

– Хе, дядо, ако беше ме още държал, щях да ти кажа и от изварата какво може още да стане, ама нали те излъгах, та си взех шапката...

– Дядо ти Божил пак ще те хване – извикал сърдито старецът...

– Хе, дядо, дявол се веднъж лови: изпуснеш ли го... това си е – отговорил рогатият и изчезнал.

КРАЙ

© Елин Пелин

Издание: Елин Пелин. Приказки, Съчинения в шест тома, Том 5

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/10977>]